

Celotna šolnina znaša 703,64 EUR. Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport pa bo sofinanciralo program za udeležence, ki so zaposleni v zavodih na področju vzgoje in izobraževanja, vpisanih v razvid izvajalcev javnoveljavnih programov, in so na izobraževanje napoteni s strani delodajalca, z odložnim pogojem, da bo sprejet in javno objavljen Proračun RS za leto 2013, v katerem bodo zagotovljena sredstva za sofinanciranje tega programa. V primeru sofinanciranja bo za te udeležence šolnina znašala 351,82 EUR. Če odložni pogoj ne bo izpolnjen in MIZKŠ programa ne bo sofinanciralo, bodo morali celotno šolnino kriti udeleženci sami ali njihovi delodajalci. Upamo, da se to ne bo zgodilo.

Za konec še nekaj temeljnih informacij o samem študiju.

Preglednica 1: Predmetnik

	KT	P	S	V	KU
Osnovni predmeti	29	90	50	24	164
Avtomatizacija knjižnic	3	8	0	8	16
Informacijski viri in storitve	5	12	8	0	20
Izgradnja knjižničnih zbirk	6	20	12	0	32
Obdelava knjižničnega gradiva	6	14	10	16	40
Osnove bibliotekarstva in organizacija knjižnic	6	20	20	0	40
Književnost za bibliotekarje in založnike	3	16	0	0	16
Specialni predmeti	14	36	28	0	64
Izobraževanje uporabnikov v šolski knjižnici	8	20	12	0	32
Uporabniki informacijskih virov in storitev	3	8	8	0	16
Upravljanje knjižnic	3	8	8	0	16
Skupaj	43	126	78	24	228

KT = kreditne točke, P = predavanja; S = seminarji; V = vaje; KU = kontaktne ure

Predvsem moram poudariti, da gre za akreditirani študijski program in so zato zahteve do slušateljev podobne, kot jih imajo študenti ob delu. Predavanja, seminarji in vaje, torej kontaktne ure, potekajo ob petkih in sobotah. Študijske obveznosti, seminarji in izpiti se opravljajo v za to določenih rokih. Seveda se zavedamo, da Program za usposabljanje ni zamenjava za redne študijske programe, po drugi strani pa želimo in se bomo trudili, da bodo veljali enaki standardi in zahteve, saj le tako lahko zagotovimo, da so znanja, ki jih imajo tisti, ki so končali ta program, enakovredna. Po eni strani to zahtevata stroka in dejavnost, po drugi strani pa tudi zakonske odredbe o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati tisti, ki bi radi delali kot šolski knjižničarji.

Naj prispevek sklenem še z načrti za prihodnost. Ni namen tega besedila, da bi pisal in utemeljeval pomen formalnega izobraževanja za vstop v stroko in profesijo. Tega v Sloveniji za knjižničarstvo nimamo oziroma je nedorečen. Sicer 39. člen Zakona o knjižničarstvu pravi: »Strokovni delavci knjižnic, ki izvajajo javno službo, morajo imeti predpisano vrsto in stopnjo izobrazbe ter opravljen bibliotekarski izpit. /... / Področno pristojni minister predpiše podrobnejše določbe o vrsti in stopnji izobrazbe.« Toda to je storjeno le za šolsko knjižničarstvo. Enoten vstop v stroko in profesijo bi bil po našem mnenju pozitiven. Želimo si, da se rešitve, ki veljajo za šolske knjižnice, uveljavijo tudi za druge tipe knjižnic, saj so dosedanje izkušnje v Sloveniji pokazale, da je urejen formalni vstop v stroko in profesijo pomenil tudi njen višji status.

Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja. Predstavitev projekta Zavoda RS za šolstvo

> Romana Fekonja

Že kar nekaj let učitelji in knjižničarji, pa tudi nekateri starši tarnamo, da otroci premalo berejo, da se premalo zanimajo za branje v prostem času. Seveda to ne velja za vse otroke,

a tako po občutku in izkušnjah pa lahko za večino otrok to res trdimo. Ta trend se je pokazal v nezadovoljivih dosežkih slovenskih učencev (15-letnikov) v mednarodnih raziskavah PISA (2009) in PIRLS (2001, 2006), kjer so dosežki slovenskih učencev nižji od povprečja evropskih držav. Poleg tega pa je moč razbrati še negativen trend znanja (PISA 2006–2009) in nezadovoljive rezultate pri nacionalnih preizkusih znanja devetošolcev iz materinščine. Vse to so bili razlogi in tudi povod za reševanje te problematike. K temu je pristopila nacionalna šolska politika in v reševanje položaja vključila vse odgovorne državne institucije na področju vzgoje in izobraževanja (povzeto po Zbornik, 2011).

Tako se je oblikoval projekt Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja. V šolskih letih 2011/12 in 2012/13 ga izvaja Zavod RS za šolstvo v sodelovanju s strokovnjaki različnih institucij s področja šolstva.

»Osnovni namen projekta je prispevati k zagotavljanju enakih izobraževalnih možnosti, izboljšanju dostopa do kakovostnega izobraževanja in integraciji učinkovitih didaktičnih strategij za doseganje višjih ravni bralne pismenosti v okviru formalnega izobraževanja in s tem prispevati k uresničevanju nacionalne strategije.« (Opolnomočenje, 2012)

V samem projektu je bralna pismenost opredeljena kot: »Zmožnost učencev, da samostojno pridobivajo informacije, jih povezujejo in interpretirajo, si na osnovi le-teh ustvarjajo celostne pomenske predstave in razlage pojavov ter dogodkov, razmišljajo o njih in jih vrednotijo, razvijajo argumente za takšno ali drugačno delovanje na osnovi informacij, se znajdejo v novih situacijah, kritično primerjajo in sklepajo.« (Zbornik, 2011, str. 124)

V prizadevanjih za razvoj zmožnosti, ki jih bralna pismenost opredeljuje, je delovanje v projektu usmerjeno v:

- zagotavljanje enakih in v kakovosti primerljivih izobraževalnih možnosti za vse vključene učence;
- opolnomočenje učiteljev za integracijo didaktičnih strategij, ki prispevajo k razvoju branja z razumevanjem, kritičnega branja, metakognitivnih procesov;
- ustvarjanje spodbudnega učnega okolja, temelječega na visokih pričakovanjih, aktivni vlogi učencev, upoštevanju njihovih individualnih zmožnosti, razvoju soodgovornosti in soodločanju za učenje in znanje. (Zbornik, 2011)

Na podlagi javnega poziva se je jeseni 2011 v projekt vključilo 42 osnovnih šol, ki so v zadnjih letih na NPZ-jih dosegali zelo visoke ali zelo nizke rezultate. Na izbranih šolah so se oblikovali šolski razvojni timi (ŠRT), ki so za vsako šolo oblikovali program dela in si zastavili cilje, ki jih želijo doseči ob koncu projekta. Za člane ŠRT-jev in tudi za vse učitelje šol, vključenih v projekt, so organizirane različne oblike izobraževanja, strokovna srečanja, izmenjave izkušenj, predstavitve primerov dobre prakse ipd.

Prva takšna večja konferenca je bila 25. in 26. oktobra 2011 na Brdu pri Kranju z naslovom Konferenca Bralna pismenost v Sloveniji in Evropi, ki je bila skupen dogodek Zavoda RS za šolstvo, Urada RS za šolstvo (enote Eurydice), Cmepiusa in Pedagoškega inštituta.

Osrednji namen konference je bil (povzeto po Zbornik, 2011):

- identificirati trenutno stanje in trende na področju bralne pismenosti v Sloveniji in Evropi ter se seznaniti z dejavniki, ki nanjo učinkujejo;
- predstaviti primere dejavnosti, ki lahko vplivajo na dvig ravni bralne pismenosti;
- opredeliti temeljne sestavine nacionalne strategije za izboljševanje in spremljanje ravni bralne pismenosti ter opredeliti potrebne ukrepe na ravni države, regij, šol, predmetov in predmetnih področij.

Uvodnim, plenarnim predavanjem strokovnjakov z različnih področij so sledile predstavitve primerov dobre prakse v tematskih skupinah. Ena od tematskih skupin je bila tudi Vloga knjižnice pri razvoju bralne pismenosti. Prispevki so predstavili knjižnice kot podporno učno okolje za učinkovito uresničevanje ciljev bralne pismenosti, informacijskih in knjižničnih informacijskih znanj. Poleg rednih dejavnosti knjižnice v ta namen organizirajo številne podporne oblike dela z učenci z bralno-napisovalnimi težavami, izvajajo izvirne projekte, ustanavljajo bralne klube in time.

Kmalu po tej konferenci so sledili še regijski posveti, ki so bili namenjeni predstavnikom vseh šol, in to z namenom, da spoznanja in znanja o izboljšanju bralne pismenosti posredujemo vsem šolam in ne samo tistim, ki so vključene v projekt. Ti predstavniki, ki so se udeležili regijskih posvetov, pa so potem glavne ugotovitve širili naprej na svoji šoli.

Spomladi 2012 je sledilo usposabljanje v Radencih, kjer je bila za šolske knjižničarje organizirana delavnica o nabavni politiki. Njen cilj je bil oblikovati skupen osnutek dokumenta o nabavni politiki oz. izhodišča za nadaljnje oblikovanje dokumenta, smernice za ustrezno postavitev/predstavitev gradiva šolske knjižnice, izmenjati primere dobre prakse za spodbujanje bralne pismenosti (od načrtovanja do izvedbe).

Na tem usposabljanju so bili predstavljeni tudi primeri dobre prakse in šole, ki sodelujejo v projektu, so predstavile dejavnosti, s katerimi skušajo spodbujati branje: noč branja, sodelovanje pri bralni znački, ozaveščanje staršev o pomenu branja.

Avgusta 2012 pa je na Rogli potekal strokovni posvet po prvem letu dela v projektu. Po prvem letu izvajanja projekta so evidentirane pozitivne spremembe (povzeto po predstavitvi nosilke projekta Fani Nolimal):

- večja ozaveščenost, pozornost, odgovornost učiteljev za razvoj bralne zmožnosti (bralna pismenost v domeni vseh predmetov),
- nova kakovost pouka, nove metode, bralno učne strategije,
- večji poudarek na razvoju porajajoče se pismenosti, opismenjevanju, usvajanju tehnike branja, branja z razumevanjem, motivaciji (knjižnica je postala pomembnejši prostor za učence),
- oživelo je timsko delo,
- boljše znanje, ocene in izražanje, boljši rezultati pri NPZ 2012 (nad povprečjem),
- pozitiven odnos staršev do projekta in bralne pismenosti.

Ob pozitivnih spremembah pa je Fani Nolimal izpostavila še slabosti in težave:

- pomanjkanje strokovnih gradiv,
- pomanjkanje znanja (neučinkovito delo z učenci iz nespodbudnih okolij, metakognicija itd.),
- preobsežni operativni načrti šol,
- odpor sodelavcev,
- pomisleki nekaterih staršev,
- učenci niso vajeni aktivne vloge,
- togost šolskega sistema,
- merila za verodostojno in objektivno merjenje rezultatov.

Smo približno na polovici izvajanja tega projekta in naloge, ki so dobro zastavljene in se tudi ustrezno izvajajo, že kažejo svoje pozitivne rezultate. Hkrati pa smo v tem času tudi spoznali, kje nas čakajo pasti in na kaj moramo biti še posebej pozorni. To pa bo naloga še v preostanku časa, ki je namenjen izvajanju projekta Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja.

Knjižnica in knjižničar s svojimi nalogami in s svojim delom nujno in neobhodno sodeluje pri izboljšanju bralne pismenosti otrok – tako z izvajanjem ur KIZ-a, z drugimi svojimi dejavnostmi in s knjižničnim gradivom, ki je vedno podpora vsem uporabnikom na šoli in vzgojno-izobraževalnemu procesu. Nikakor pa ni bralna pismenost stvar, s katero bi se ukvarjali samo učitelji slovenščine ali samo knjižničarji. To je naloga celotne šole in vsi učitelji pri vseh predmetih se morajo truditi, da izboljšajo raven bralne pismenosti pri učencih. Ko vsak doda svoj kamenček k celoti, lahko govorimo o uspešno izpeljanem delu oz. projektu. Kako uspešno je bilo naše delo, pa na koncu vedno pokažejo rezultati, naj bodo to rezultati projekta, NPZ-jev ali kateri drugi rezultati, ki jih lahko merimo.

S svojim pedagoškim delom – tako pri individualni izposoji kot pri izvajanju ur KIZ-a šolski knjižničar spodbuja učence k razvijanju informacijske pismenosti, ključnih kompetenc in prvin vseživljenjskega učenja. Učence želimo naučiti prepoznati informacijsko potrebo, spoznati jih z različnimi možnostmi iskanja informacij, te kritično vrednotiti in izbrati ter na koncu pravilno uporabiti. To so spretnosti za življenje in ne samo za potrebe v šoli in zato so toliko bolj pomembne. Ena od najpomembnejših nalog šolske knjižnice pa je tudi spodbujanje branja.

Vsekakor je naš cilj samostojen in funkcionalno pismen učenec, ki v 'prostočasnem' branju najde užitek, če smo ta cilj dosegli, pa se bo pokazalo šele čez čas.

Viri

Nolimal, F. (2012). *Ugotovitve projekta po prvem letu, načrti in ideje za naprej*. Predstavitev na strokovnem posvetu. Spletna učilnica. Pridobljeno 3. 9. 2012 s spletne strani: <http://>

skupnost.sio.si/mod/resource/view.php?id=258177&subdir=/1_POSVET_ROGLA_28._in_29._avgust_2012/4_Plenarna_predavanja_predstavitve.
Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja (2012). Spletna učilnica. Pridobljeno 3. 9. 2012 s spletne strani: <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=8425>.
Zbornik konference Bralna pismenost v Sloveniji in Evropi (2011) Brdo, 25. in 26. oktober 2011. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Mednarodna konferenca »Otrok v svetu knjig in medijev« v Lodžu na Poljskem

> Sabina Burkeljca

10. in 11. maja 2012 je v Lodžu na Poljskem potekala mednarodna konferenca »Otrok v svetu knjig in medijev«, ki sta jo organizirala Univerza iz Lodža, Katedra za bibliotekarstvo in informacijsko znanost, in Muzej mesta Lodž. Nanjo me je kot predavateljico povabil Oddelek za bibliotekarstvo in informacijsko znanost iz Lodža.

Teoretiki in praktiki iz Poljske, Češke, Danske, Finske, Gvatemale, Nepala in jaz iz Slovenije smo govorili o vplivu medijev in knjig na otroke v drugem desetletju 21. stoletja. Konferenca je potekala v mestnem muzeju, nekoč palači znane judovske družine Poznanski, ki je imela tekstilno tovarno. Po propadu tekstilne industrije so mogočne stavbe propadale, danes pa so preurejene v eno večjih nakupovalnih središč v tem delu Evrope. Manufaktura, kakor se center imenuje, je samo streljaj stran od mestnega muzeja.

Poljska ima sistem šolskega knjižničarstva zelo dobro razvit in strokovno podprt. Šolsko knjižničarstvo pa predstavlja pomemben del knjižničarstva sploh. Čuti se tesno sodelovanje šolskih knjižničarjev z matičnim Oddelkom za bibliotekarstvo in informacijsko znanost – šolski knjižničarji praktiki in akademiki se medsebojno podpirajo in sodelujejo. Na Poljskem na nacionalni ravni poteka več projektov, ki spodbujajo motivacijo za branje pri učencih – eden največjih je zagotovo nacionalni projekt *Vsa Poljka bere otrokom*, katerega pobudnica je bila prav šolska knjižničarka.

Na konferenci sem predstavila referat z naslovom *Skozi knjigo prisluhnimo otrokom* – govorila sem o tem, kako pomembno je, da se šolski knjižničar v drugem desetletju 21. stoletja še vedno prepoznava kot motivator branja, ki mladim približuje knjigo in vse možnosti, ki jih ta nudi, tudi njeno zdravilno moč. V referatu sem imela (bolj kot provokacijo) zapisano vprašanje »Ali poklic šolskega knjižničarja izumira?«. Po slišanih referatih pa sem lahko samo onemela, saj je vprašanje odzvenelo v komaj slišen: »Da, to se bo zgodilo, če se bomo v prvi vrsti posvečali tehnologiji, ne pa bralcu – učencu, s katerim bomo imeli najprej človeški stik. Tehnologija bo šolske knjižničarje odvrгла na smetišče zgodovine, ker nas bralec ne bo več potreboval. Naš obstoj je torej odvisen od tega, kaj bomo vložili v bralce.

Govorila sem še o tem, kako velik izziv je biti knjižničar za generacijo »Z«, ki ne razmišlja več linearno – možgani te generacije se namreč prilagajajo hitro spreminjajoči se tehnologiji (npr. bolj kot listanje knjig poznajo tipkanje po tipkovnici ali pa premikanje po drsečem ekranu). To

lepo ilustrira resnična zgodba, ki mi jo je povedal direktor Pedagoške knjižnice iz Lodža. Družina z deklico, staro okoli šest let, je bila v knjigarni in deklica je v roke prijela knjigo, ki pa je ni znala (pre)listati, mislila je namreč, da deluje tako kot ekran na telefonu – da ima drsnik, s katerim se premika po klasični knjigi s platnicami in listi. Predavanje sem sklenila z mislijo: »Šolski knjižničar je v drugem desetletju 21. stoletja človek, ki se zaveda posledic svojega delovanja. Ne zanika moderne, sodobne tehnologije, sledi trendom, uporablja facebook. /.../ A šolski knjižničar je predvsem nekdo, ki se zaveda, da še tako napredna moderna tehnologija ne more zamenjati človeškega dejavnika – bližine, branja in pri-povedovanja. Šolski knjižničar je zaupnik učencev, je njihov

